

Poskytovanie dôchodkov zo systému starobného dôchodkového sporenia

Starobný dôchodok

Podmienky nároku na výplatu

V súvislosti s možným vznikom nároku na výplatu starobného dôchodku v roku 2015, vzhľadom na to, že veľa sporiteľov nemá na účte dostatok prostriedkov na zakúpenie doživotného dôchodku, zvažovať možnosť predĺženia minimálnej doby sporenia na 15 rokov. Možnosť vzniku nároku na výplatu starobného dôchodku sa tak posunie o päť rokov do roku 2020. Je však otáznosť, či sa tým problém spočívajúci v nedostatočnom množstve finančných prostriedkov na účte na zakúpenie doživotných dôchodkov vyrieši. Dosiahne sa tým minimálne zníženie počtu sporiteľov, ktorí nebudú mať k dovŕšeniu dôchodkového veku na účte dostatok prostriedkov na kúpu doživotného starobného dôchodku z dôchodkového sporenia.

V cieľovom stave, by malo byť jedinou podmienkou na nárok na výplatu doživotného starobného dôchodku z dôchodkového sporenia dosiahnutie dôchodkového veku. Suma doživotného starobného dôchodku je závislá iba od sumy finančných prostriedkov na účte sporiteľa a od momentálneho stavu na trhu doživotných dôchodkov. Z tohto aspektu je dĺžka sporenia bezvýznamná. Nie je dôležité aké dlhé obdobie sa finančné prostriedky na účte zhromažďujú, ale ich suma.

Vzťah k starobnému dôchodku z dôchodkového poistenia

Vychádzajúc z účelu starobného dôchodkového sporenia (§ 2 zákona) zabezpečiť spolu zo starobným dôchodkom zo sociálneho poistenia príjem sporiteľa v starobe, je potrebné vznik nároku na výplatu podmieniť dosiahnutím dôchodkového veku. Je na zváženie, či podmieniť nárok na výplatu starobného dôchodku z dôchodkového sporenia vznikom nároku na výplatu starobného dôchodku zo sociálneho poistenia a opačne. Odpoveď na túto otázku by mala byť závislá od toho, či je to nevyhnutné na to, aby bol naplnený účel – zabezpečiť príjem v starobe. Táto skutočnosť bude veľmi individuálna v závislosti od „bonity“ sporiteľa.

Ak starobný dôchodok zo sociálneho poistenia bude dostatočný na zabezpečenie životných potrieb sporiteľa (čo je mimochodom tiež veľmi individuálne) ale povedzme, že bude príjmový na úrovni, ktorá neumožní vznik hmotnej núdze a opačne, potom niet vecného dôvodu vzájomne podmieňovať vznik nároku na výplatu starobného dôchodku z oboch systémov. (V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že suma starobného dôchodku sporiteľa zo sociálneho poistenia sa znižuje úmerne dobe starobného dôchodkového sporenia). Okrem iného to bude znamenať slobodné disponovanie sporiteľa so svojimi dôchodkovými právami, ktoré získal v oboch systémoch. Uplatňovať svoje dôchodkové práva je právo sporiteľa, nie povinnosť. Ani v súčasnosti nie je poistenec po dosiahnutí dôchodkového veku povinný požiadať o dôchodok, nech by bol v akejkoľvek nepriaznivej situácii. Samozrejme, na uvedenú skutočnosť sa musí prihliadať pri akomkoľvek systémovom posudzovaní a riešení jeho sociálnej situácie. Prakticky by to znamenalo, že ak má fyzická osoba neuplatnené dôchodkové práva, tak nemôže mať nárok na poskytnutie dávok z iných systémov. Dávky z iného systému prichádzajú do úvahy, ak uplatnené dôchodkové práva neposkytujú sporiteľovi dostatočný príjem.

Vzťah k minimálnemu dôchodku

Ak úhrn starobných dôchodkov z oboch systémov nedosiahne hranicu hmotnej núdze vznikne nárok na minimálny dôchodok zo systému sociálneho poistenia tak, aby úhrn oboch dôchodkov bol na stanovenej minimálnej úrovni. Vzhľadom na to, že hranica hmotnej núdze sa bude postupne zvyšovať, bude potrebné valorizovať minimálny dôchodok zo sociálneho poistenia tak, aby úhrn oboch starobných dôchodkov neklesol pod hranicu hmotnej núdze. (Vychádza sa z toho, že starobný dôchodok zo systému sporenia sa valorizovať asi nebude).

Predčasný starobný dôchodok

Podmienky nároku na výplatu

Súčasná právna úprava podmieňuje nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zo systému starobného sporenia priznaním predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia a aktuálnou hodnotou osobného dôchodkového účtu sporiteľa ku dňu žiadosti o jeho výplatu, ktorá postačuje na jeho výplatu v sume najmenej 0,6 násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. S prihliadnutím na právnu úpravu nároku na predčasný starobný dôchodok zo sociálneho poistenia uvedené podmienky sú zárukou, že sporiteľ po priznaní uvedených dôchodkov z oboch systémov má príjem, ktorý mu neumožňuje vznik nároku na dávku v hmotnej núdzi (?), čo je samozrejme sledovaný účel. Je bez akýchkoľvek pochybností, že uvedenú zásadu je nevyhnutné zohľadňovať pri dizajnovaní starobného dôchodkového sporenia i v budúcnosti.

Vychádzajúc z uvedeného je potrebné výplatu predčasného starobného dôchodku z dôchodkového sporenia podmieniť takou úrovňou príjmu, ktorá nedovolí, aby sa sporiteľ, prijímateľ tohto dôchodku ocitol v stave hmotnej núdze a vznikol mu nárok na dávku v hmotnej núdzi.

Výplatu predčasného starobného dôchodku tak možno podmieniť nasledovne:

-sporiteľ má na účte sumu, ktorá postačuje na kúpu tohto dôchodku v sume, ktorá zabráni, aby sa mohol ocitnúť v stave hmotnej núdze so všetkými z toho vyplývajúcimi právnymi dôsledkami, (dávky), (v tejto súvislosti je namieste zvážiť, či podmieniť nárok za týchto podmienok dosiahnutím určitého veku, podobne, ako je to v sociálnom poistení, v tomto prípade by totiž nebol vecný dôvod podmieniť výplatu predčasného starobného dôchodku priznaním predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia),

-sporiteľ má na účte sumu, ktorá postačuje na kúpu doživotného dôchodku v sume, ktorá spolu so sumou priznaného predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia zabráni, aby sa ocitol v stave hmotnej núdze so všetkými z toho vyplývajúcimi právnymi dôsledkami, (dávky), (v tomto prípade by bol nárok na predčasný starobný dôchodok podmienený priznaním predčasného starobného dôchodku zo sociálneho poistenia v príslušnej sume), druhou možnosťou je, že suma predčasného starobného dôchodku zo starobného sporenia musí byť rovná alebo vyššia, ako polovica sumy, ktorá zabráni, aby sa sporiteľ ocitol v stave hmotnej núdze. (súčasná podmienka minimálne 0,6 – 0,6.)

Obdobne, ak by vznikol poistencovi, ktorý je sporiteľom, nárok na predčasný starobný dôchodok zo sociálneho poistenia v sume, ktorá zabráni, aby sa ocitol v stave hmotnej núdze, nie je vecný dôvod viazať tento nárok s výplatom predčasného starobného dôchodku z dôchodkového sporenia. Sporiteľ si môže si ponechať finančné prostriedky na účte za účelom ďalšieho zhodnocovania, ďalšieho pokračovania v sporení po dovŕšení dôchodkového veku (?) (alebo pre dedičov?). Rovnako, ako starobný dôchodok zo sociálneho poistenia, sa predčasný starobný dôchodok z dôchodkového sporenia znižuje úmerne dobe starobného dôchodkového sporenia.